

formidles bl. a. gennem Bibliotekernes Oplysningskontor, en statsinstitution der navnlig har haft som opgave at søge bibliotekernes bestillinger lokaliseret til andre danske eller udenlandske biblioteker som ejer det ønskede materiale.

Det hidtidige lånesamarbejde mellem folkebiblioteker og forskningsbiblioteker har i det store og hele hvilet på tradition og uskrevne regler, ligesom en lang række instanser har været impliceret i styringen af lånesamarbejdet uden nogen egentlig opgavefordeling.

I betragtning af lånesamarbejdets stærkt voksende betydning for alle biblioteker og vigtigheden af at aflaste forskningsbibliotekerne samt behovet for at få fastlagt klare og ensartede retningslinjer for de forskellige bibliotekstypers deltagelse i lånesamarbejdet, har spørgsmålet om dette samarbejdes organisation været behandlet i et udvalg hvorefter rigsbibliotekaren og biblioteksdirektøren, med bred tilslutning fra bibliotekside, har foreslået at nedlægge Bibliotekernes Oplysningskontor og i stedet at oprette et administrativt centrum for lånesamarbejdet under navn af Bibliotekernes Lånecentral. Dette spørgsmål vil senere blive taget op som særlig sag.

Mellem folkebibliotekerne og de i loven om en landscentral for undervisningsmidler og i forslag til lov om amtscentraler for undervisningsmidler nævnte centraler — jfr. betænkning 621-1971 — bør der træffes aftaler om gensidige låneveje, der sikrer at folkebibliotekerne, under hensyntagen til de begrænsninger, der følger af anden lovgivning, kan formidle lån til enkeltlånere fra centralerne. Det bør desuden undersøges, i hvilket omfang undervisningsinstitutioners biblioteker kan inddrages i lånesamarbejdet.

Til kapitel 2.

I dette kapitel er givet bestemmelser om kommunalt samarbejde og bibliotekernes styrelsesforhold.

Til § 7.

Paragraffen omhandler kommunalt samarbejde om folkebiblioteksvæsen. Bortset fra redaktionelle ændringer er der i forhold til gældende lov og bekendtgørelse den ændring, at kravet om Bibliotekstilsynets godkendelse af betjeningsoverenskomster ikke er opretholdt, og at der er indført en dispensationshjemmel (stk. 2). Om en ny bestemmelse, der kun vedrører kommuner med deltidsbibliotek, se bemærkninger til § 21.

Aftale om samarbejde (fællesskab eller betjeningsoverenskomst) kan indgås af kommuner efter de herom gældende regler i den kommunale styrel-

seslov. Når de 2 samarbejdsformer er nævnt i lovforslaget er det dels for at tydeliggøre bestemmelserne i § 2, stk. 1, dels på grund af forskellene med hensyn til godkendelsesprocedure og dispensationsmulighed (§ 7, stk. 2). Endelig er det fundet af betydning at fremhæve muligheden for samarbejde, der i mange tilfælde må anses for en hensigtsmæssig ordning.

Efter kommunalreformen er de kommunale enheder vel blevet større, men samtidig er nye opgaver taget op i bibliotekerne og publikums behov for og krav til virksomhedens kvalitet og kvantitet er stigende. På denne baggrund må det imødeses, at der i mange af de nye kommuner — som tidligere i deltidsbibliotekerne i de små kommuner — vil kunne opstå et misforhold mellem udnyttelsesmuligheden og bibliotekets nødvendige udbygning.

Hertil kommer, at der i mange af de nye kommuner ikke er en centralbebyggelse af en størrelse, der sikrer forsvarlig udnyttelse af en hovedafdeling, mens der nok vil være grundlag for en filial som led i en større biblioteksenhed. Hvor man indfører mobil betjening, vil den ofte kunne tilrettelægges mere smidigt og effektivt og mere rentabelt indenfor en enhed, der er større end den enkelte kommune. I det hele må man fastslå, at der ved en samarbejdsordning ofte er større mulighed (også med hensyn til materialebestand, personale, teknisk arbejde og lignende) for at opnå en bedre tilpasning til det lokale virkeområdes behov og dermed også en bedre udnyttelse af de investerede midler end hvor flere mindre kommuner hver for sig løser biblioteksopgaverne.

I *stk. 1* nævnes de to former for biblioteksmæssigt samarbejde, der kan etableres. Idet det iøvrigt forudsættes, at etablering af samarbejde sker i henhold til de herom gældende bestemmelser i den kommunale lovgivning, kan det principielle i hver af de to samarbejdsformer karakteriseres således:

Indgåelse af fællesskab forudsætter etablering af et fællesskabsorgan (jfr. bemærkningerne til § 8, stk. 1). Det drejer sig her om en snæver samarbejdsform, hvor de deltagende kommuners biblioteksvæsen er integreret i en administrativ enhed under fællesskabsstyrelsen, hvilket rummer åbenbare fordele med hensyn til en hensigtsmæssig og ensartet planlægning indenfor virkeområdet. Samarbejde i form af fællesskab er på grund af dets karakter bedst egnet, når de deltagende kommuner (biblioteker) er af nogenlunde samme størrelse og karakter. I andre tilfælde, f. eks. hvis den ene af parterne er et centralbibliotek, er en betjeningsoverenskomst mere hensigtsmæssig.

Ved en *betjeningsoverenskomst* køber en kommune en biblioteksbetjening af et i overenskomsten